

Advies bij wijzigingen in het Vlaams cultuurbeleid vanuit het perspectief van cultuurcentra en gemeenschapscentra: inzetten op de tussenruimte en op verbinding van functies

Het voorontwerp van decreet dat 7 sectorale decreten (lokaal cultuurbeleid, jeugdbeleid, sportbeleid, ...) aanpast is een feit. De minister van Binnenlands Bestuur voert hiermee het regeerakkoord uit dat de sectorale subsidies aan lokale besturen – zonder oormerking – overhevelt naar het Gemeentefonds vanaf 2016. Dit geldt ook voor de middelen van het lokaal cultuurbeleid, inclusief de middelen die toebedeeld werden aan de cultuurcentra.

We geven in dit advies aan de minister van cultuur nog enkele aandachtspunten mee, die van belang zijn voor cultuurcentra en gemeenschapscentra.

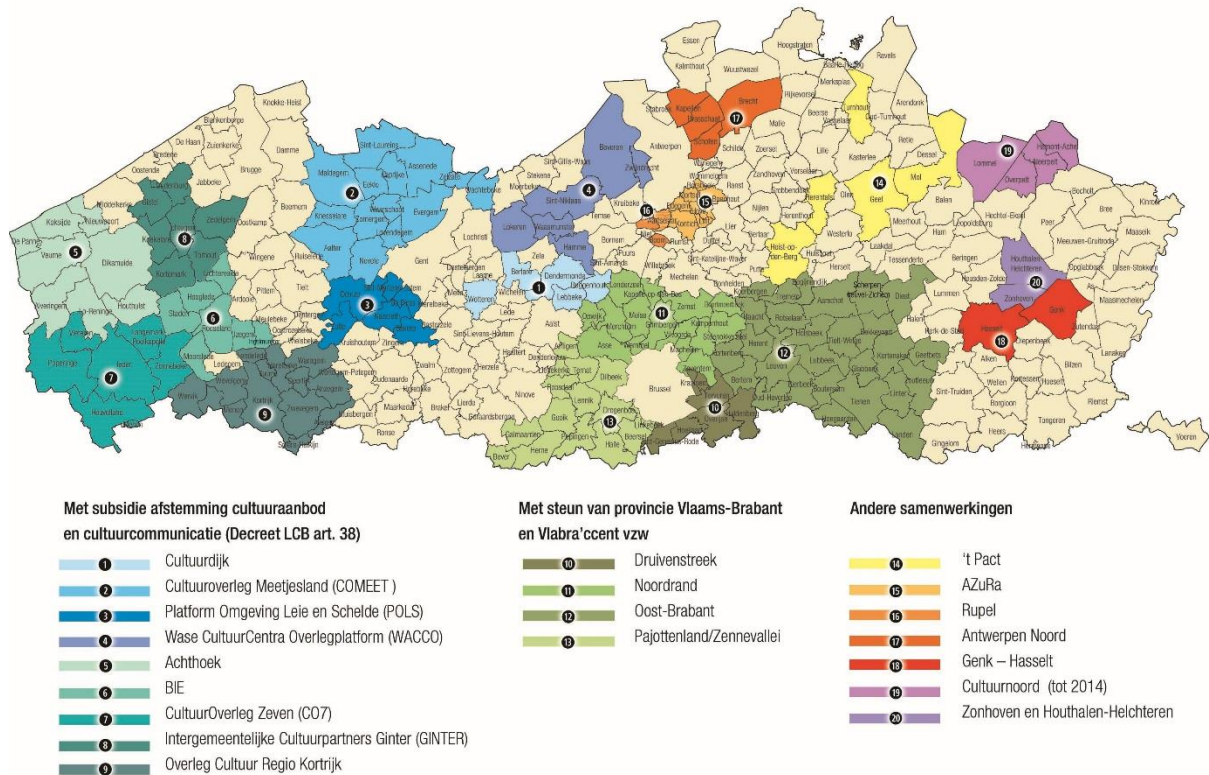
De tussenruimte als meerwaardeschaal voor een lokaal en Vlaams cultuurbeleid

Niet alleen omwille van het publieksbereik dat verder reikt dan de gemeentegrenzen, maar vooral ook in het zoeken naar samenwerking en afstemming met omliggende culturele actoren, bevinden cultuur- en gemeenschapscentra zich voortdurend in de 'tussenruimte'. Vandaag zijn er tal van voorbeelden van regio's of intergemeentelijke samenwerkingen waar de programmatie/het aanbod afgestemd wordt, waar gezamenlijke communicatie en ticketverkoop gebeurt,.. waar er slimme afspraken gemaakt worden tussen goede burens. In de toekomst kunnen en zullen gemeenten deze schaal verder exploreren. We denken bijvoorbeeld aan het delen van infrastructuur en personeel (expertise en specialisatie), het realiseren van gezamenlijke aankopen, opzetten van coproducties,... Schaalvergroting en meer efficiëntie dus, maar tegelijk meer op maat en meer specialisatie.

VVC maakte recent [een overzicht van samenwerking cultuurcentra en gemeenschapscentra in een regio](#) (pdf). Wat in dit rapport opvalt, is dat de samenwerkingen waarbij cc's en gc's momenteel betrokken zijn, zich situeren op deze vlakken:

- de afstemming van het aanbod of programmatie - complementariteit, rekening houdend met de infrastructuur en met de 'specialisatie' (bepaalde programmator) of een profiel (imago bij het publiek) van het centrum.
- betere afspraken met cultuurproducenten: samen onderhandelen en voorwaarden afspreken, betere prijsafspraken, het mogelijk maken van een langere speelreeks (belangrijk voor artiest).
- het realiseren van grotere en/of duurdere voorstellingen en projecten, die voor een individuele speler anders niet haalbaar zijn.
- afstemmen van ticketprijzen in de regio (klantvriendelijk tav publiek + concurrentieslag tussen cc's vermijden), soms zelfs gekoppeld aan een gezamenlijke abonnementsformule, ticketacties of ticketverkoop voor elkaars programma.
- een performantere publiekswerking en gezamenlijke cultuurcommunicatie, wat daarbij in het oog springt:
 - o opnemen van (een deel van) het aanbod in elkaars seizoensbrochure
 - o een gezamenlijk tijdschrift en/of website voor de regio, met inhoudelijke artikels en verhalen (gelinkt aan programmatie, interviews met artiesten,...) - publieksgericht
 - o het label 'Uit in de regio' gekoppeld aan de UitinVlaanderen-databank van CultuurNet Vlaanderen komt regelmatig terug - voor de kalenderfunctie
 - o een gezamenlijk aanbod en toeleiding naar de scholen (gezamenlijke folder, afstemmen programmatie, de omkadering bij voorstellingen afstemmen en/of samen organiseren)

Een aantal van deze samenwerkingen ontvangen reeds steun vanuit Vlaanderen via het Decreet Lokaal Cultuurbeleid (art. 38) voor de afstemming van het cultuuraanbod en de cultuurcommunicatie (meer informatie [agentschap sociaal-cultureel werk](#)). Sommige samenwerkingen sporen breder en worden versterkt door [een cultureel-erfgoedconvenant](#), ook gesteund vanuit Vlaanderen.



Vanaf 2017 verliezen de provincies hun ‘persoonsgebonden bevoegdheden’. Uit het [VVC-rapport inzake de impact inperking van de provinciale bevoegdheden voor cultuur- en gemeenschapscentra](#) (pdf), blijkt dat ook een aantal provincies tot op vandaag cultuur- en gemeenschapscentra stimuleren om samen te werken.

Uit de ledenbevraging geeft **80%** aan **financiële steun te wensen voor de ontwikkeling van regionale samenwerking tussen cc's en gc's, maar liefst ook met andere partners**. 65 % voelt daarbij ook de nood aan **deskundige begeleiding** om de regio-werking te ontwikkelen.

De ENCE's ([Expertise Netwerken Cultuureducatie](#)) kregen drie jaar de kans om op te starten, om hefboom te zijn voor cultuureducatie in een regio, maar dreigen te verdwijnen. We pleiten ervoor dat de energie, deskundigheid en opgedane expertise, en zeker ook de financiën niet verloren gaan. Dat de middelen - al is het via een andere weg – ingezet worden om cultuureducatie op een regionale schaal te kunnen organiseren, afstemmen, expertise uitwisselen etc...

We pleiten ervoor dat de Vlaamse overheid dit soort stimuli blijft geven – en de steun zelfs verhoogd om de schaal van de tussenruimte verder te kunnen exploreren in functie van een kwaliteitsvol cultuurbeleid. Vanuit hun ervaring, expertise maar ook vanuit hun eigen noden, kunnen cultuurcentra en gemeenschapscentra hier een belangrijke rol spelen.

De discussie over de provinciale middelen wordt nog volop gevoerd. Vanuit VVC vragen we dat Vlaanderen een deel van deze provinciale middelen kan aanwenden voor stimuli in de tussenruimte. Deskundige begeleiding kan geboden worden vanuit de steunpunten (bvb. LOCUS en FARO) en de administratie.

Vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra vzw

Gallaitstraat 86 bus 23 – 1030 Brussel | T 02 201 17 07 | F 02 201 07 19 | info@cultuurcentra.be | www.cultuurcentra.be

Inzetten op unieke verbindingen van functies

Wat cultuur- en gemeenschapscentra uniek maakt in het cultuurlandschap is dat zij de verbindingsplek zijn van professionele kunsten én amateurkunsten tot educatie en sociaal-cultureel werk. Elk van deze domeinen is voortdurend in beweging en heeft impulsen nodig tot innovatie.

De beleidsnota cultuur wijst op het precaire evenwicht **tussen productie en presentatie**. Of het nu gaat over gevestigde waarden, jonge kunstenaars of circus, het aanbod in het Vlaamse kunstenveld is rijk en divers maar er is nood aan een geïntegreerd beleid dat dit aanbod afstemt op de spreiding ervan. Bovendien gaat het steeds om méér dan louter het 'spreiden': het gaat om verbintenissen met individuele kunstenaars en collectieven: presentatie, steeds vaker ook creatie, onderdak bieden, proces,... En het gaat om de interactie met het publiek, de burger: het voortdurend zoeken naar geschikte presentatieformules, educatieve kaders tot en met een grotere betrokkenheid en wisselwerking tussen programmator, kunstenaar en publiek: co-creatie. Daarbij gaat het verder dan het eigen gebouw of podium, de werking situeert zich op het publieke domein: pleinen, straten,... Deze functies zitten al jaar en dag in het DNA van de centra.

Het [advies van de SARC ivm het afstemmen van productie en spreiding](#) maakt een heldere analyse van de problematiek die zich hier stelt, zeker nu de middelen van de cultuurcentra overgeheveld worden naar het gemeentefonds. We sluiten ons aan bij de zeer relevante aanbevelingen die in het advies beschreven worden. **We pleiten ervoor dat er hiermee rekening gehouden wordt in de visienota van de minister bij het kunstendecreet.**

Daarnaast zijn cultuur- en gemeenschapscentra steeds een sterke partner van het sociaal-cultureel werk. Ook het middenveld is volop in beweging. Nieuwe vormen van burgerinitiatieven en vereniging duiken op. De roep naar innovatie in het middenveld was nog nooit zo groot. Ook hier kan de professionele ondersteuning van de centra een hefboom betekenen. We verwijzen o.a. naar het advies van de Sectorraad Sociaal-Cultureel werk, dat kansen ziet in het vrijwaren van een **impulsbeleid**. **Deze impulssubsidies** kunnen aangewend worden om verbindingen te creëren in de tussenruimte tussen lokaal bestuur en middenveld/burger, op zoek naar slimme vormen van samenwerking en burgerschap. Dit komt tegemoet aan de nood aan creatieve en duurzame oplossingen op maat van de lokale realiteit en kan een antwoord bieden op vragen waarmee zowel lokale overheden als middenveldorganisaties worstelen.

Tot op vandaag kunnen gemeenschapscentra beroep doen op het participatiedecreet voor projecten gericht op kansengroepen. Dat budget is helaas eind 2014 reeds gehalveerd. Toch durven we vragen opnieuw een verruiming van het budget, om deze functies en opdrachten blijven aanmoedigen. Het is die verbindingsplek die nood heeft aan stimulansen om deze opdrachten telkens opnieuw waar te maken op maat van de lokale realiteit, in samenspraak met politici, kunstenaars, middenveld en burgers en van daaruit te kunnen bijdragen aan een Vlaamse samenleving en ambities.

Voor toekomstig beleid vragen we om impulssubsidies te voorzien die inspelen op de verbinding en innovatie van functies (educatie, spreiding, productie, presentatie, participatie, sociaal-artistiek, ...), op een aantal maatschappelijke uitdagingen (verkleuring, vergrijzing, verjonging, duurzaamheid,...) en op de verbinding met het middenveld, met burgers. Bijvoorbeeld via het participatiedecreet. Hiervoor kan een deel van de provinciale middelen ingezet worden vanaf 2017.

We vragen om deskundige begeleiding in de steunpunten Kunstenpunt, Socius, Demos, netwerk PULSE om cultuur- en gemeenschapscentra hierin bij te staan, vooral nu het steunpunt LOCUS zich voornamelijk heroriënteert op de digitale uitdagingen en minder inhoudelijk ondersteuning kan bieden bij de inhoudelijke werking en functies van de centra.

Vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra vzw

Ondersteuning bij de digitale uitdaging

De digitale uitdaging is momenteel onderbelicht bij cultuur- en gemeenschapscentra. Vanuit VVC steunen we de heroriëntering van het eengemaakte steunpunt LOCUS/Bibnet naar een digitale focus. Al heel wat centra beschikken over systemen, maar er is nood aan betere en afgestemde 'digitale basisinfrastructuur' voor het beheren van interne processen én het bieden van klantenservice en klantencomfort, denk bijvoorbeeld aan: online ticketing gekoppeld aan boekhouding en monitoring; planningssystemen gekoppeld aan verhuurreglementen voor gebruikers; etc... De totale switch is te vroeg, maar de timing om ons voor te bereiden is ideaal. Uit recent onderzoek blijkt dat al heel wat bezoekers digitale wensen hebben: 53% zou de seizoensbrochure graag digitaal lezen, 80% wil zijn tickets online kunnen bestellen. Daar tegenover staat dat 30% de brochure nog graag op papier krijgt en 38% moeite wil doen om aan de balie de tickets te kopen.

Daarnaast, en wellicht nog belangrijker, hebben cultuur- en gemeenschapscentra nood aan verbeelding en inzichten hoe enerzijds digitalisering een hefboom kan zijn voor hun inhoudelijke werking en maatschappelijk opdrachten (digitale communicatie en marketing, virtuele cultuurbeleving, digitale verrijking van cultuureducatie cfr. digitale schoolborden in scholen, etc...), en anderzijds, hoe digitalisering zelf een maatschappelijke opdracht wordt waar cultuur- en gemeenschapscentra een rol in kunnen spelen (toegang, e-inclusie, vorming,...).

Nood aan beleidsmatige cijferregistratie en onderzoek

Om de eigen werking te kunnen evalueren, benchmarken met andere cc's en te kunnen bijsturen, hebben cultuurcentra en gemeenschapscentra nood aan een cijferregistratiesysteem. Het bestaande CCinC van het Agentschap SCW wordt enorm geapprecieerd. Nieuwe modules kunnen de gebruiksvriendelijkheid nog verbeteren. Ook de afstemming met registratie vanuit de kunsten is noodzakelijk voor een juist beeld en analyse van de afstemming tussen productie en spreiding. Ook de SARC wijst in haar advies op het belang hiervan.

Daarnaast moeten universiteiten en onderzoekers opdrachten blijven krijgen om dit veld in kaart te brengen en te analyseren.

13 maart 2015